

Fiche 5: Mededeling over coherent Europees beleidskader voor externe actie ter bestrijding van HIV/Aids, tuberculose en malaria

Titel:

Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over een coherent Europees beleidskader voor externe actie ter bestrijding van HIV/Aids, tuberculose en malaria

Datum Raadsdocument: 4 november 2004

Nr Raadsdocument: 14245/04

Nr. Commissiedocument: COM(2004) 726 final

Eerstverantwoordelijk ministerie: Buitenlandse Zaken i.o.m. VWS, EZ, FIN en VNG

Behandelingstraject in Brussel: Raadswerkgroep voor ontwikkelingssamenwerking, Raad voor Algemene Zaken en Externe Betrekkingen.

Achtergrond, korte inhoud en doelstelling van het voorstel:

In de mededeling wordt een nieuw Europees beleidskader gepresenteerd voor de periode 2007-2013 voor externe actie ter bestrijding van Aids, tuberculose en malaria. De mededeling bouwt voort op de 'Mededeling voor versnelde actie ter bestrijding van de belangrijkste infectieziekten in het kader van armoedebestrijding' die de Commissie in 2000 presenteerde, en het daaraan gerelateerde *Programme for Action* voor de periode 2001-2006. Voor de uitvoering van dit Actieplan werkten de Directoraten Generaal voor Ontwikkeling, Onderzoek en Handel samen op een drietal terreinen:

- Streven naar een optimale impact van de bestaande interventies, met name gericht op het bereiken van de arme bevolkingsgroepen;
- Vergroten van de toegankelijkheid van farmaceutica (vaccins en geneesmiddelen) door middel van een samenhangende aanpak;
- Vergroten van de investeringen in onderzoek en ontwikkeling van globale publieke goederen (medicijnen en vaccins) die gericht zijn op de drie belangrijkste infectieziekten.

De Commissie geeft aan dat de drie genoemde terreinen nog steeds relevant zijn en dat de inzet zal worden voortgezet, en waar nodig geïntensiveerd. De belangrijkste nieuwe elementen in het beleidskader zijn: (i) meer aandacht voor mensenrechten-aspecten, stigmatisering en discriminatie; (ii) meer aandacht voor de veiligheidsaspecten van de Aids epidemie (variërend van individuele veiligheid en veiligheid op gemeenschapsniveau, tot internationale veiligheid en stabiliteit) en (iii) aandacht voor HIV/Aids buiten de traditionele focus op ontwikkelingslanden, met name voor de snel toenemende epidemieën van Aids en tuberculose in Europa en nabuurlanden.

Dit wordt verder uitgewerkt in een aantal nieuwe terreinen waarop de Commissie zich zal inzetten:

- Capaciteitsversterking in de gezondheidssector in ontwikkelingslanden;
- De regulatieve capaciteit in ontwikkelingslanden versterken, inclusief wat betreft klinische testen;
- Bevorderen van lokale productie van farmaceutische producten;
- Verdere prijsverlagingen voor belangrijke farmaceutische producten;
- Een sterkere inzet op onderzoek naar nieuwe preventieve middelen en interventies, zoals vaccins en microbiociden.

Rechtsbasis van het voorstel: n.v.t., het betreft een mededeling.

Besluitvormingsprocedure en rol Europees Parlement: n.v.t.

Instelling nieuw Comitologie-comité: n.v.t.

Subsidiariteit en proportionaliteit:

Nu nog niet aan de orde; het betreft een mededeling. Subsidiariteit vormt t.z.t. één van de toetsingscriteria voor de concrete voorstellen die de Commissie als uitwerking van het beleidskader zal voorleggen in een Actieplan.

Consequenties voor de EU-begroting: Geen, omdat het een mededeling betreft. In de mededeling wordt een zestal instrumenten voorgesteld. Drie daarvan sluiten aan bij het externe beleid van de EU (pre-accessie steun, nabuurschap en ontwikkeling) en de andere drie worden gevormd door thematische strategieën. Een nog uit te werken Actieplan zal hiervoor t.z.t. financieringsvoorstellen bevatten. Ook spreekt de mededeling de wens uit om de EU bijdragen (vanuit Gemeenschap en lidstaten) aan het Global Fund (to fight Aids, Malaria and Tuberculosis) te verhogen. De lasten hiervan zouden gelijkelijk over Gemeenschap en lidstaten moeten worden verdeeld. Ter indicatie: de communautaire bijdrage aan dit Global Fund bedroeg \$50 miljoen in 2003 en \$264 miljoen in 2004. De aan dit onderwerp gerelateerde steun van de Gemeenschap aan het International Aids Vaccine Initiative bedroeg \$3 miljoen voor de periode 2004-2007.

Financiële, personele en administratieve consequenties voor de rijksoverheid, decentrale overheden en/of bedrijfsleven en burger:

Geen omdat het een mededeling betreft. In de mededeling wordt de wens uitgesproken de bijdragen van de lidstaten aan het Global Fund en gerelateerde initiatieven te vergroten. Ter indicatie: Nederland heeft in 2003 \$43,6 miljoen bijgedragen aan het genoemde Global Fund. Voor 2004 bedroeg dit ruim \$ 54 miljoen. De aan dit onderwerp gerelateerde steun van Nederland aan het international Aids Vaccine initiative bedroeg \$25 miljoen voor de periode 2002-2003 en \$ 15,6 miljoen voor de periode 2004-2007. De Nederlandse steun aan het International Partnership for Microbicides bedroeg \$2,3 miljoen in 2002-2003 en \$10 miljoen voor de periode 2004-2007.

Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving/beleid, (informatie over het inschakelen van nationale agentschappen / zelfstandige bestuursorganen e.d., implementatie en uitvoering, notificatie en handhaving en/of sanctionering): n.v.t.

Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen) dan wel voorgestelde datum inwerking treding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid:

In de mededeling wordt een beleidskader gepresenteerd voor de periode 2007-2013.

Consequenties voor ontwikkelingslanden:

Armoede gerelateerde infectieziekten als Aids, tuberculose en malaria leggen een zwaar beslag op ontwikkelingslanden. Met name in grote delen van Sub Sahara Afrika dreigt Aids de ontwikkelingsinspanningen van decennia te ondermijnen en dreigt de tuberculose epidemie in het kielzog van Aids een onbeheersbaar probleem voor de volksgezondheid te worden. Malaria behoort, met name in Sub Sahara Afrika, tot de belangrijkste oorzaken voor kindersterfte. Het terugdringen van Aids, malaria en andere ernstige ziekten is dan ook tijdens de Millennium Top aanvaard als één van de *Millennium Development Goals*. Aids, en daaraan gerelateerd, tuberculose maken echter ook hun opmars buiten Afrika. De sterkste groei van de Aids epidemie vindt op dit moment plaats in Oost Europa en Centraal Azië.

De mededeling pleit niet alleen voor het beschikbaar stellen van meer middelen voor de bestrijding van Aids, tuberculose en malaria, maar ook voor een grotere inzet van de private sector, lagere prijzen voor medicijnen en capaciteitsopbouw in ontwikkelingslanden. De consequenties voor ontwikkelingslanden zullen positief zijn op diverse niveaus.

Nederlandse belangen en eerste algemene standpuntbepaling:

De mededeling is van mondiaal belang. Met duidelijke steun aan de mededeling geeft Nederland een aantal belangrijke signalen af. Niet alleen een erkenning van de ernst en omvang van armoedeziekten als Aids, tuberculose en malaria en hun impact op ontwikkeling, maar ook het belang van een coherentie aanpak en de erkenning van de bredere dimensies van de strijd tegen HIV/Aids, malaria en tuberculose. Dit is in lijn met de Aids notitie die de ministers van Buitenlandse Zaken en voor Ontwikkelingssamenwerking in juni 2004 naar de Tweede Kamer zonden, en waarin de bestrijding van HIV/Aids nadrukkelijk wordt gepresenteerd als een integraal onderdeel van het Buitenland Beleid, met interdepartementale dimensies.

De belangen die genoemd zijn in de mededeling zijn in eerste instantie zwaarwegend voor ontwikkelingslanden, maar reiken verder dan dat. Met de uitbreiding van de Unie zijn Aids en tuberculose ook in toenemende mate Europese problemen geworden. De sterkste groei van de Aids epidemie vindt immers op dit moment plaats in Oost Europa, zowel in enkele van de landen die recent zijn toegetreden als in nabuurlanden. In samenhang hiermee neemt ook het aantal gevallen van tuberculose, en in het bijzonder *multidrug* resistente tuberculose toe, waarvan in Nederland al importgevallen zijn gesignaleerd.

Met name in Afrika behoort Aids tot de belangrijkste bedreigingen voor het bedrijfsleven, en verschillende Nederlandse bedrijven met activiteiten in Afrika hebben inmiddels een Aidsbeleid voor hun lokaal personeel ingevoerd - waaronder Heineken, Shell en Unilever.

In dit kader verwelkomt Nederland de mededeling. Met de vorige mededeling heeft de Commissie een belangrijke stap gezet om tot een meer coherent beleid te komen; deze lijn wordt in de huidige mededeling voortgezet. De nieuwe accenten - te weten meer aandacht voor mensenrechtenaspecten, stigmatisering en discriminatie; meer aandacht voor de veiligheidsaspecten van de Aids epidemie; en aandacht voor HIV/Aids buiten ontwikkelingslanden, met name voor de snel toenemende epidemieën van Aids en tuberculose in Europa en nabuurlanden - sluiten goed aan bij de eerder genoemde Aids notitie van juni 2004.

Het Commissie Werkdocument "Coordinated and integrated approach to combat HIV/AIDS within the European union and its neighbourhood" die DG Sanco eind 2004 uitbracht beschrijft de acties die nodig zijn om het HIV/AIDS probleem binnen Europa en de omliggende landen aan te pakken. Dit document bevat veel van dezelfde accenten als hierboven genoemd en wordt ondersteund door Nederland.

Nederland is er voorstander van dat de Commissie op basis van de mededeling een Actieplan presenteert voor de periode 2007-2013, waarin wordt ingegaan op de verschillende aspecten van de problematiek, inclusief de benodigde financiële middelen. Aan de Commissie zal meer duidelijkheid over de financiële consequenties op EU en lidstaat niveau worden gevraagd. Voorzover de financiële middelen worden voorzien vanuit de EU begroting geldt de Nederlandse inzet voor de nieuwe Financiële Perspectieven (2007-2013). Leidend hierbij is het Nederlands kabinetsstandpunt waarbij uitgegaan wordt van een reëel constant uitgavenkader voor de periode 2007-2013. Verder zijn de uitgangspunten 'nieuw-voor-oud', toetsing aan toegevoegde waarde en subsidiariteit. Ook zou Nederland graag in Raadsconclusies gereflecteerd zien dat lidstaten en Commissie worden opgeroepen de samenwerking en coördinatie ter bestrijding van HIV/Aids, malaria en tuberculose te versterken en hiervoor financiële middelen ter beschikking te stellen, waartoe in februari 2004 voor de Europese en Centraal Aziatische regio door de EU-ministers van Ontwikkelingssamenwerking is opgeroepen in de Dublin Declaration.